DE KIP EN HET EI

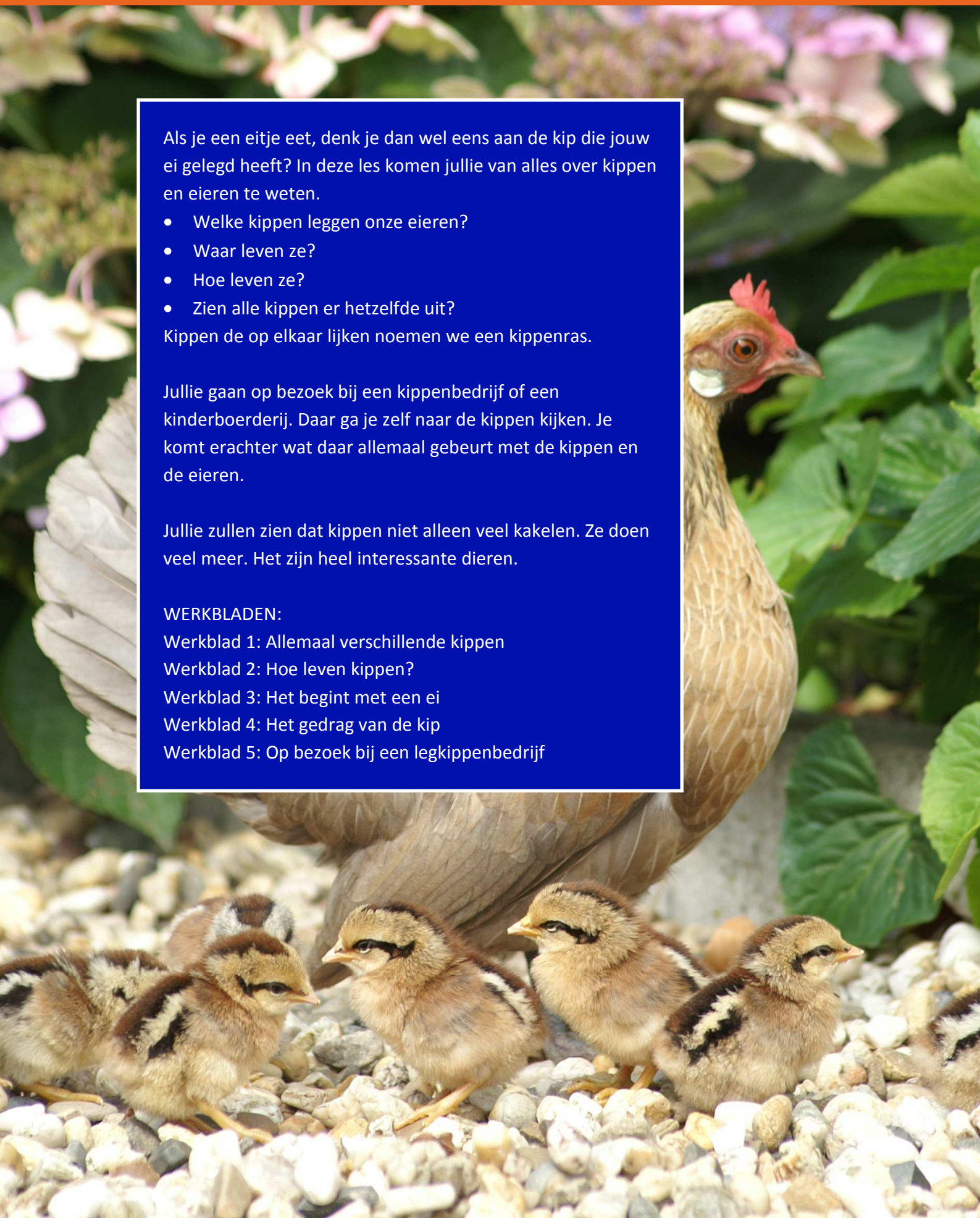

Als je een eitje eet, denk je dan wel eens aan de kip die jouw ei gelegd heeft? In deze les komen jullie van alles over kippen en eieren te weten.

- Welke kippen leggen onze eieren?
- Waar leven ze?
- Hoe leven ze?
- Zien alle kippen er hetzelfde uit?

Kippen de op elkaar lijken noemen we een kippenras.

Jullie gaan op bezoek bij een kippenbedrijf of een kinderboerderij. Daar ga je zelf naar de kippen kijken. Je komt erachter wat daar allemaal gebeurt met de kippen en de eieren.

Jullie zullen zien dat kippen niet alleen veel kakelen. Ze doen veel meer. Het zijn heel interessante dieren.

WERKBLADEN:
Werkblad 1: Allemaal verschillende kippen
Werkblad 2: Hoe leven kippen?
Werkblad 3: Het begint met een ei
Werkblad 4: Het gedrag van de kip
Werkblad 5: Op bezoek bij een legkippenbedrijf

WERKBLAD 1: ALLEMAAL VERSCHILLENDE KIPPEN

Er zijn heel veel verschillende kippen.
Vroeger hadden rijke mensen mooie kippen met kuifjes en prachtige kleuren.

Sommige mensen vonden het gezellig om kleine kippen te houden.
Die kleine kippen noemen we krielkippen.

Op de boerderij had je echte 'werkkippen'. Ze liepen op het erf en hielden het schoon
Ze aten zaden van onkruiden en insecten.
De kippen waren er natuurlijk ook om eieren te leggen. Daarna werden ze geslacht voor het vlees.

Oude Nederlandse kippenrassen
Vroeger had elke streek in Nederland zijn eigen kippenras.
Kijk maar naar de foto's van zeven oude rassen.

Hollands kuifhoen
Een sierkip met een kuifje.
Ze worden niet echt voor de eieren gehouden.
Maar dát ze eieren leggen, is mooi meegenomen.

Noord-Hollands hoen
Een forse kip die een grote kippenbout levert. Ze werden dus vooral gefokt voor het vlees.

DE KIP EN HET EI

Chaams hoen
Een echte boerenkip.
Het vlees smaakt heel bijzonder, want het smaakt namelijk een beetje naar wild.
Er is zelfs een Nederlandse koning geweest die deze kippen altijd in zijn paleistuin had.

Assendelfter
Een boerenkip die in de buurt van de plaats Assendelft gehouden werd.
Assendelft ligt in de provincie Noord-Holland.
De kip legt veel eieren.

Hollands Kriel
Een kleine sierlijke kip.
Ze leggen heel kleine eieren.

DE KIP EN HET EI

Kraaikop
De kop van deze kip lijkt op de kop van een kraai. Daarom heet hij zo. Hij werd vroeger door rijke mensen gehouden omdat hij er zo bijzonder uit zag.
Later bleek dat het ook een goede vleeskip was. Ook leggen ze bijna het hele jaar door witte eieren.

Barnevelder
De boeren in het dorp Barneveld hebben vroeger iets bijzonders bedacht. Zij fokten grote kippen die veel bruine eieren legden. De bruine eieren van de Barnevelder brachten veel geld op.
De Barnevelder werd een wereldberoemde kip.

Veel van deze kippenrassen kun je op de kinderboerderij zien.

Opdrachten:

1. Welke kippen uit de lijst zou jij kiezen als jij een boerderij had?

   .....

2. Als je zelf thuis een kip mocht uitzoeken voor je eigen kippenhok. Welke kies je dan?

   .....

WERKBLAD 2: HOE LEVEN KIPPEN?

Je hebt kippen die in het wild leven.
Sommige mensen houden thuis kippen als hobby.
En dan zijn er boeren die op hun boerderij kippen houden en de eieren verkopen. Kippen hebben dus een heel verschillend leven.

Wilde kippen
Het Bankivahoen is een wilde kip.
Hij leeft in Azië in de bossen.
Ze scharrelen de hele dag door hun kostje bij elkaar. Het Bankivahoen eet planten, zaden, vruchten en insecten.
’s Avonds vliegen de kippen de bomen in om te gaan slapen. Daar waren ze veilig.
Daarom hebben kippen in een kippenhok een zitstok nodig.
Het Bankivahoen leeft in kleine groepen.
In zo’n groepje is de haan de baas.

Het Bankivahoen (bron: wikipedia.nl)

Hobbykippen
Sommige mensen hebben in de tuin een kippenhok met kippen. Dan heb je altijd een lekker vers eitje.
Kippen zijn gezellige dieren om bij je in de buurt te hebben.
Een voordeel is dat ze het groente afval en de slakken uit de tuin opeten.

Kippen kun je overdag in de ren van het kippenhok laten lopen. Sommige kippen mogen zelfs los in de tuin lopen. Het is een prachtig gezicht om een haan met zijn kippen te zien rondlopen.
Kippen moeten een nachthok hebben. Daar slapen ze ’s nachts op hun stok.

Je moet elke dag de eieren rapen.
Anders blijven de kippen na een tijdje op de eieren zitten en gaan ze broeden

Kippen in een kippenbedrijf
Kippen worden ook op grote boerenbedrijven gehouden. Vaak is dat met duizenden kippen tegelijk. Kippen zijn goed in eieren leggen. Daar worden ze speciaal voor gefokt.

Er zijn verschillende soorten legkippenbedrijven.

Scharrelkippenhouderij

Bron: Boerderij van Steenbergen

Scharrelkippen lopen vrij rond in een stal. Ze leggen hun eieren in een legnest.
In zo'n kippenbedrijf leven negen kippen op een vierkante meter.
Een deel van de vloer van de stal is een rooster. Daar zakt de kippenpoep door.
Soms wordt bij deze kippen een stukje van de snavels afgehaald, zodat elkaar niet kunnen pikken.
Er zijn kippenbedrijven waar scharrelkippen overdag naar buiten mogen. Dit heet 'vrije uitloop'.

Biologische kippenhouderij

Bron: www.bleieren.nl

Een biologische kip mag buiten rondscharrelen. Elke kip heeft buiten vier vierkante meter voor zichzelf. Binnen leven er hooguit zes kippen op een vierkante meter.
De kippen hebben legnesten.
Er mag niets van de snavels worden afgehaald.
Het grootste deel van hun kippenvoer moet biologisch geteeld worden. Dat is voer waar geen chemische middelen bij gebruikt mogen worden.

DE KIP EN HET EI

Rondeel kippenstal

Bron: www.rondeeleieren.nl

Het ronddeel is een grote ronde stal met wel zo'n 30 duizend kippen.
De kippen hebben minder loopruimte dan bij de 'vrije uitloop' of bij een biologische kippenhouderij.
Door de bouw is er veel licht en lucht in de stal.
Kippen hebben de ruimte om zich natuurlijk te gedragen.

Opdrachten

1. Waar worden de kippen op een boerenbedrijf speciaal voor gefokt?

   .....

   .....

2. Welk kippenbedrijf vind jij het beste?
   Kruis het antwoord aan.
   O Rondeel
   O Scharrelkippenhouderij
   O Biologische kippenhouderij

WERKBLAD 3: HET BEGIN MET EEN EI

Een baby groeit in de baarmoeder van zijn moeder. In de baarmoeder krijgt hij via de navelstreng zuurstof en voedsel.
Het kuikentje groeit niet in de baarmoeder, maar in een ei. Zuurstof krijgt hij via gaatjes in de eierschaal. Het kuikentje haalt zijn voedsel uit het eiwit en het eigeel.
Afvalgassen gaan via de gaatjes in de schaal naar buiten.

Als de kip het ei drie weken warm houdt, komt het ei uit…

Uit het ei
Het duurt 18 tot 21 dagen tot het kuikentje groot genoeg is om uit het ei te kruipen. Met een speciaal tandje op zijn snavel maakt hij de eierschaal kapot.
Het kuikentje moet zo af en toe uitrusten en gaat daarna verder met pikken.
De eitand verdwijnt na een dag of twee.

Als het kuiken uit het ei is, moet hij eerst opdrogen. Zodra hij droog is, gaat hij meteen piepen, lopen en eten.

Het kuikentje wordt groot
Wanneer hennen (vrouwelijke kuikens) vijf tot zes maanden oud zijn, zijn ze klaar om eieren te leggen.
De haantjes (mannelijke kuikens) kunnen de hennen bevruchten.
De hennen leggen bevruchte eieren en er kunnen weer kuikentjes komen.

Oude kippen
Legkippen op een bedrijf worden meestal geslacht als ze een jaar lang eieren hebben gelegd.
Van het vlees kun je heerlijke soep koken.
Na dat eerste jaar gaan de kippen minder eieren leggen. Ook worden de eierschalen dunner.

Een kip stopt met eieren leggen als ze in de rui is.
Tijdens de rui verliest een kip haar oude veren en krijgt ze nieuwe.
Na de rui kan de kip weer beginnen met leggen.
Dit gebeurt veel bij hobbykippen.
Ze kunnen wel tien jaar oud worden.
Sommige kippenrassen worden zelfs wel vijftien.

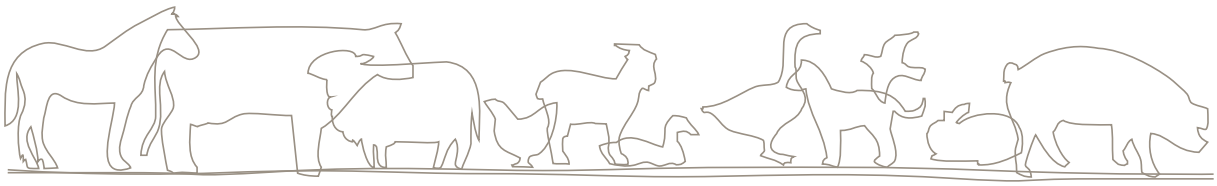

DE KIP EN HET EI

Haan of hen?
Een haan begint te kraaien als hij veertien weken oud is.
Kraaien doet hij meestal ‘s morgens vroeg.
Hij laat dan horen dat hij de baas is.
Als een haan een lekker hapje vindt, zal hij dat eerst aan zijn hennetjes aanbieden.
Als deze niet komen, eet hij het hapje gewoon zelf op.

1. Je kunt een haan heel goed herkennen.
   Kijk naar de foto en schrijf de verschillen op tussen een haan en een hen.

   .....

   .....

   .....

WERKBLAD 4: HET GEDRAG VAN DE KIP

Jullie gaan goed naar het gedrag van een kip kijken. Je zult zien dat kippen tijden bezig zijn met rondscharrelen. Maar ze vinden het ook heel fijn om in het mulle zand te liggen.
Of lekker in het zonnetje.

Wat heb je nodig?
- pen/potlood
- stopwatch

Lees de informatie op dit werkblad voor je naar het gedrag van de kippen gaat kijken.

De allereerste kippen
De meeste kippen zijn afstammelingen van het Bankivahoen.
Deze kip is in Azië nog steeds in het wild te vinden.
Daar leeft hij in groepen in de bossen.

Het Bankivahoen is net zo groot als onze krielkippen. Ze kunnen vrij goed vliegen.
Als er gevaar dreigt, vliegen ze snel de boom in.

Bij de kippen is de haan de baas.
Dus ook bij het Bankivahoen.
De haan leeft samen met zijn groepje hennen.

In het wild legt het Bankivahoen maar twaalf eieren per jaar.
Onze legkippen leggen wel driehonderd eieren per jaar!

Groepsdieren
Kippen houden er niet van alleen te leven.
Het zijn echte groepsdieren. Binnen een groepje kippen heeft elke kip een plaats in de rangorde.
Zo'n rangorde betekent dat de ene kip méér mag dan de andere kip. Die kip mag bijvoorbeeld eerder eten dan de andere kippen.

Bij kippen heet dat de pikorde.
De kip die het belangrijkst is, pikt naar de andere kippen. De minst belangrijke kippen worden het meest gepikt.
Soms zo vaak dat ze een kale nek krijgen...
De belangrijkste kippen slapen op de hoogste stok.

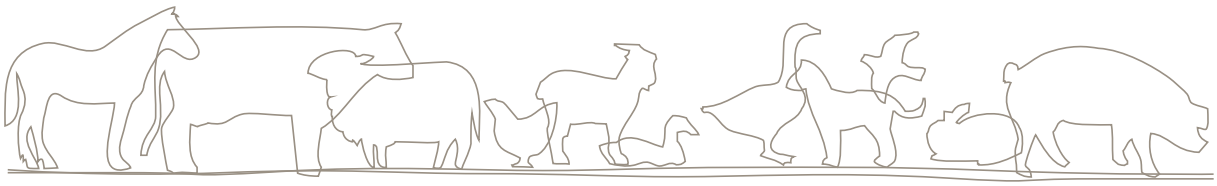

DE KIP EN HET EI

De haan is de baas in de groep.
Hij probeert al 'zijn' vrouwtjes te bevruchten.
Bevruchte eieren kunnen worden uitgebroed.

Lekker scharrelen
Kippen houden van scharrelen.
Ze wroeten met hun snavel in de grond.
Zo vinden ze allerlei voedsel en pikken het op.

Kippen scharrelen het liefst de hele dag door.
Hun lichaam is daar op ingesteld.
Ze hebben maar een kleine maag en eten steeds kleine beetjes.

Badderen in het stof
Lekker badderen in het stof vinden kippen erg fijn.
Het stof komt tussen de veren.
Ze schudden zich af en toe flink uit.
Allerlei ongedierte zoals luizen wordt zo tegelijk met het stof verwijderd.

Ook een zonnebad vinden kippen prettig.
Gewoon lekker in het zonnetje uitrusten.
Stofbaden en zonnebaden zijn natuurlijk gedrag van de kip.
Natuurlijk gedrag betekent dat dieren zich gedragen zoals een dier in de natuur ook zou doen.
Elke diersoort heeft zijn eigen natuurlijk gedrag.

Opdracht

1. Zoek één kip uit.
   Bestudeer jouw kip precies drie minuten lang (dus 180 seconden).
   Kruis in het schema elke tien seconden aan wat jouw kip doet.
   Doet de kip iets dat niet op het lijstje staat? Vul dat dan op de stippellijntjes in.

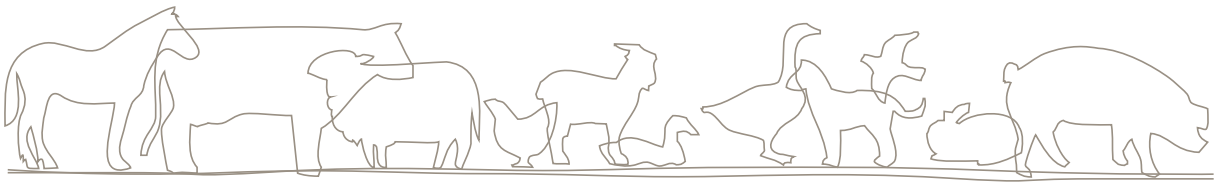

DE KIP EN HET EI

Wat doet je kip?	0-20 sec.	20-40 sec.	40-60 sec.	60-80 dec.	80-100 dec.	100-120 sec.	120-140 sec.	140-160 sec.	160-180 sec.	Totalen
Lopen										
Zitten										
Krabben										
Eten oppikken										
Poetsen met snavel										
Een stofbad nemen										
…										
…										

2. Tel de totalen in de rechterkolom bij elkaar op. Wat deed jouw kip het meest?

   .....

   Waarom zou ze dat doen?

   .....

   .....

3. Heeft jouw kip een bepaald ras?
   Als je het ras niet weet, mag je een naam voor je kip bedenken.

   .....

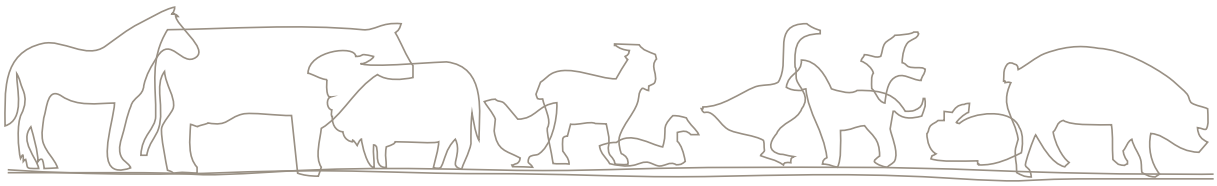

WERKBLAD 5: OP BEZOEK BIJ EEN LEGKIPPENBEDRIJF

Jullie gaan op bezoek bij een legkippenbedrijf.
Daar gaan jullie kijken wat er gebeurt met de kippen en de eieren.
Jullie hebben op het bedrijf ook een interview met de boer of de boerin.

Wat ga je doen?

- Jullie werken in groepjes van drie.
- Spreek af wie het interview doet en wie alles gaat opschrijven.
- Bedenk een leuke naam voor je team.
- Bedenk daarna drie dingen waar jullie op de boerderij goed naar willen kijken.
- Bedenk ook drie vragen die jullie later aan de boer of de boerin gaan stellen.

Team

....

Namen teamleden

.....

.....

1. Waar willen jullie op het bedrijf goed naar kijken?

   .....

   .....

   Dit is wat wij er van vinden: (Pas invullen als je op het bedrijf bent!)

   .....

   .....

   .....

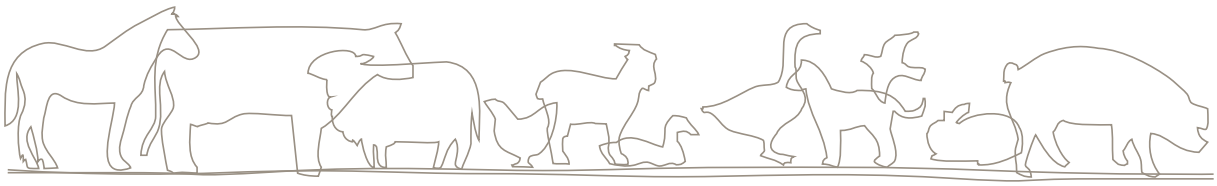

2. Waar willen jullie op het bedrijf goed naar kijken?

.....

.....

Dit is wat wij er van vinden: (Pas invullen als je op het bedrijf bent!)

.....

.....

.....

3. Waar willen jullie op het bedrijf goed naar kijken?

.....

.....

Dit is wat wij er van vinden: (Pas invullen als je op het bedrijf bent!)

.....

.....

.....

Wat gaan jullie aan de boer of boerin vragen?

1. Welk kippenras heeft u op het bedrijf?

Antwoord van de boer of de boerin:

.....

.....

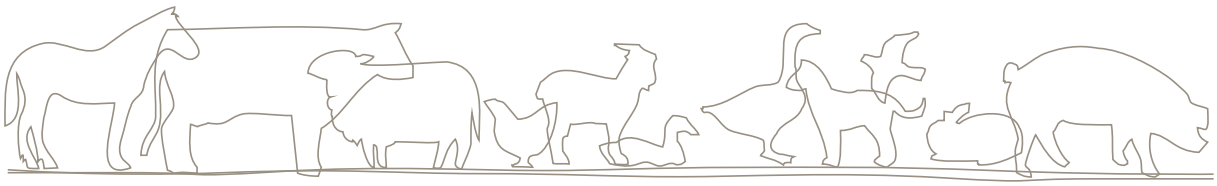

DE KIP EN HET EI

2. Bedenk als team zelf een vraag:

   .....

   .....

   .....

   Antwoord van de boer of boerin:

   .....

   .....

   .....

   .....

3. Bedenk nog een vraag:

   .....

   .....

   .....

   Antwoord van de boer of boerin:

   .....

   .....

   .....

   .....

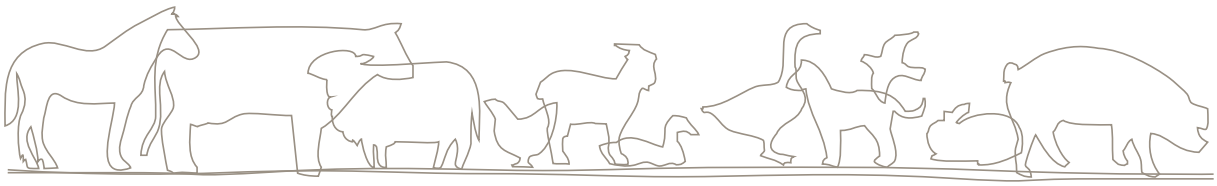

DE KIP EN HET EI

Dingen die je opvielen tijdens het bezoek.
Heb je Werkblad 4 gemaakt over het gedrag van kippen?
Wat kun je zeggen over de manier waarop de kippen op het legkippenbedrijf worden gehouden.
Kunnen ze hier natuurlijk gedrag hebben?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
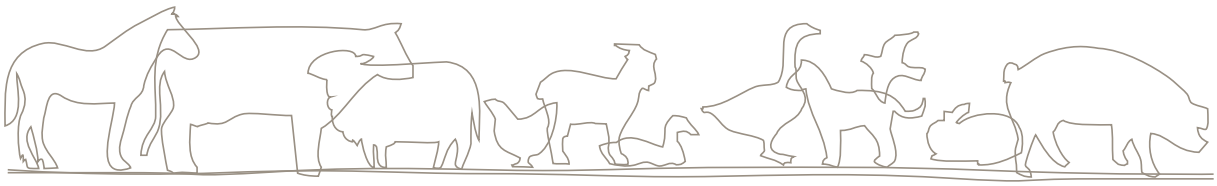
.....